

Ilustración de Xaquín Marín para o primeiro capítulo da edición conmemorativa de Galaxia.

**Aínda que se me
ocurrise facer
un libro, como
fixo Smith, de
pouco valería
o que conte.
Smith estivo na
guerra, e eu
son apenas "o
neneno" como me
chaman na casa.
Son Balbino. Un
rapaz de aldea.
Un ninguén.**

ROSA ANEIROS

Meirás - Valdoviño, 1976.

É xornalista e investigadora da Sección de Comunicación do Consello da Cultura Galega. Colaboradora habitual en distintos medios de comunicación impresos e dixitais. En 1999 presentou a súa primeira novela *Eu de maior quero ser* (Editorial Sotelo Blanco) á que seguiron *Corazóns amolecidos en salitre* (Laviovento, 2002), *Resistencia* (Xerais, 2003),

O xardín da media lúa (Galaxia, 2004), o volume recopilatorio de artigos literarios *Agardando as lagarteiras* (culturagalega.org, 2003) e *Veu visitarme o mar* (xerais, 2004). Ten publicado numerosos relatos en volumes colectivos e conta no seu haber con recoñecementos como o Modesto Rodríguez Figueiredo (Pedrón de Ouro, 1998); o Manuel Lueiro Rey (1996); o Manuel Murguía (2001), o Carvalho Calero (2001) e o Premio Arcebispo Juan de San Clemente (2003).

HOMENAXE

Neira Vilas

Rosa Aneiros

“Eu quixera andar mundo. Ir por mares e terras que non conozo. Nacín e crieime na aldea pero agora síntoa pequena, estreita. Coma se vivise nun cortizo. Teño pensamentos que non lle podo contar a ninguén. Algúns non me entenderían e outros chamaríanme tolo. Por eso escribo. E despois durmo como unha pedra. Quedo desatafegado, libre, coma se me quitasen de enriba un bocoi. Cousas miñas! E tamén de Smith, o capitán que estivo na guerra e cando voltou prá casa puxose a escribir todo o que lle acontecerá. Así está nun libro que me trouxo o Landeiro.

Se eu fixese un libro! Nin falar. Ogallá que non me atopen o caderno. Daríame vergoña. E non é para menos. Porque nel deborco todo o que sinto. Moi pouca xente o fai. Todos abren o peteiro para dúas cousas; pa-

ra dicir a verdade ou para arredarse dela.

Na miña casa non me comprendían. E outro tanto aconteceme na do Landeiro. Eso é o peor que lle pode suceder a un, pero a moita xente non se lle dá.

Eu non sei se esvarío. Vexo o mundo darredor de min e adoezo por entendela. Vexo sombras e luces, nubeiros que via-xan, lume, árbores. Que e todo eso? Ninguén me di, poño por caso, para que sirven as estrelas, nin onde morren os paxaros. Sei de certo que moitísimos anos antes de nacer eu xa había sol e penedos e fuxía a auga polo río. E estou seguro de que todo seguirá igual despois de que eu morra. Virá máis xente e máis tripan-do uns nos outros, esquecéndose adrede dos que morreron, coma se non houbesen vivido.

Escrebir no caderno -quen o diría!- é como baldeirar o co-

razón. Parece un milagre. Pois ó fin de contas non pasa de ser unha conversa comigo mesmo. Pero para min é milagre todo. Dende as pingueiras da chuvia bastra o canto do grilo. Aínda que se me ocorrise facer un libro, como fixo Smith, de pouco valería o que conte. Smith estivo na guerra, e eu son apenas “o nenno” como me chaman na casa. Son Balbino. Un rapaz de aldea. Un ninguén.”

Vai aló máis de medio século da creación destas palabras e aínda seguen a ourizar a epiderme. Velaquí a simpleza de por que escribimos. Non ten máis. Podemos buscar mil artificios, excusas, explicacións e sempre mentiríamos porque a verdade das nosas historias non está no que as xustifica senón na cerna mesmo da súa necesidade absoluta de seren contadas. De amosar a sorpresa do mun-

do que se abre a nós e rabuña no fondo dos pensamentos na procura dunha palabra. Por que nos cativa Balbino? Hai ducias, centos de artigos escritos sobre isto e non vou ser eu quen desentrañe a súa verdade última. Para iso estades as críticas e os críticos. Porén si o fixen moitas veces como lectora e como escritora. Por que nos seduce Balbino dese xeito, especialmente aos nenos e nenas? Por moitísimas razóns. Porque nos apela directamente. Porque emprega frases directas, verbos contundentes, sonoros, redondos. Porque fala de nós. Do que soñamos e do que tememos, os paus, os malos tratos, os abandonos, a emigración, a escravitude da terra, a dor polo desprezo dos poderosos, da fragilidade, da humillación. Porque os capítulos son ben curtos, directos e atravesan da alegría ferida do Entroido dun neno amarrado polo loito, á morte do padriño, á querencia dun amigo, a responsabilidade do traballo, a ausencia do irmán Miguel e o temor a un bo lapote. E fálanos diso cunha aparente simpleza, como que saíu así a borbollóns da cabeza de Pepe e foi tecéndose só, sen unha man que ganduxase os fíos, que move-se os monicreques ao antollo do ritmo, da sorpresa, do medo, da alegría, do consolo, da tristura. Da traición. Non hai nada máis difícil que esa naturalidade estraña que

Ilustración de Xaquín Marín para capítulo "O fumazo" da edición conmemorativa de Galaxia.

Vexo o mundo darredor de min e adoezo por entendela. Vexo sombras e luces, nubeiros que viaxan, lume, árbores. Que e todo eso?

fai do artificio literario, da narración, unha verdade absoluta e incuestionable. É así porque ten que ser así. Porque non pode ser doutro xeito.

Todo isto seino agora cando releo as memorias de Balbino. Non o souben daquela, cando o lin en idade escolar. Son do ano 1976, das primeiras xeracións que aprendemos que o galego que se falaba na casa camiñaba tamén polos libros. Nos primeiros, Carlos Casares e Neira Vilas. Desas memorias dun

fai do artificio literario, da narración, unha verdade absoluta e incuestionable. É así porque ten que ser así. Porque non pode ser doutro xeito.

Todo isto seino agora cando releo as memorias de Balbino. Non o souben daquela, cando o lin en idade escolar. Son do ano 1976, das primeiras xeracións que aprendemos que o galego que se falaba na casa camiñaba tamén polos libros. Nos primeiros, Carlos Casares e Neira Vilas. Desas memorias dun

fai do artificio literario, da narración, unha verdade absoluta e incuestionable. É así porque ten que ser así. Porque non pode ser doutro xeito.

Todo isto seino agora cando releo as memorias de Balbino. Non o souben daquela, cando o lin en idade escolar. Son do ano 1976, das primeiras xeracións que aprendemos que o galego que se falaba na casa camiñaba tamén polos libros. Nos primeiros, Carlos Casares e Neira Vilas. Desas memorias dun

nenos labregos, o apego, a emoción de que nos falasen con tanta claridade cun mundo que non nos era alleo. Non. As historias xa non do meu padriño, as historias do meu pai non distan moito das do coitado de Balbino. Daquela cando lin "Eu son Balbino. Un rapaz de aldea. Coma quen di, un ninguén", mesmo me ofendeu porque eu era tamén da aldea. E claro que eu podía ser alguén. Non mudara tanto a miña aldea dende o mundo do meu pai ao meu. Daquela seguíamos sen alumeado público, sen beirarrúas, sen teléfono, o colexio a dez quilómetros, a segunda quenda de viaxe en autobús. Pero, en cambio, mudara todo. Esa xeración de tránsito entre os Balbinos e mais nós turrrou arreo porque nunca nos sentísemos uns ninguén, porque nós, tamén os da aldea, podíamos

chegar ben lonxe. Por iso Balbino falaba de nós e mais non. Porque houbo unha xeración que quixo que fosemos alguén. Que soñásemos, que pelexásemos, que lésemos, que fósemos á escola primeiro e á universidade despois. Que saíssemos dos cavorcos para gañar as autoestradas dos soños.

E porén, aquí estamos de volta, recoñecendo que Balbino ten moito máis de noso do que nunca cremos. Especialmente agora que sei que anda de boa saúde grazas a,

Balbino sedúcenos por moitisimas razóns... porque fala de nós. Do que soñamos e do que tememos, os paus, os malos tratos, os abandonos, a emigración, a escravitude da terra, a dor polo desprezo dos poderosos, da fragilidade, da humillación...

atención, o dente de allo, dúas culleradas de lecitina de soia, dúas noces, un vaso de leite semidesnatado con omega 3, unha presada de Allbran e unha culler de mel que almorza cada día.

- Para o colesterol, Pepe?
- Non que non teño. É para a hipertensión.
- E logo ten hipertensión?
- Non oh!
- E logo para que o toma?
- Para previr!

Pois para iso, para previrnos do máis íntimo e do máis universal fálanos Balbino. El acode así á esencia pura do ser humano. E diso soño con falarlles cando escribo. Cando constrúo historias que alguén logo dará corpo nas súas cabezas. Por iso: "Escribir no caderno -quen o diría!- é como baldeirar o corazón. Parece un milagre. Pois ó fin de contas non pasa de ser unha conversa comigo mesma. Pero para min é milagre todo. Dende as pingueiras da chuvia bastra o canto do grilo. Aínda que se me ocorrise facer un libro, como fixo Smith, de pouco valería o que conte. Smith estivo na guerra, e eu son ape-

Debuxo de Alfonso Costa para a edición catalana.

nas "a cativa" como me chaman na casa. Son Rosa. Unha rapaza de aldea. Unha ninguén."

Pero, quen quere ser alguén se eu podo partillar esa materia dos soños da que seica estamos feitos?

Esa xeración de tránsito entre os Balbinos e mais nós turrou arreo porque nunca nos sentisemos uns ninguén, porque nós, tamén os da aldea, podíamos chegar ben lonxe... Houbo unha xeración que quixo que fosemos alguén. Que soñásemos, que pelexásemos, que lésemos, que fósemos á escola primeiro e á universidade despois. Que saisemos dos cavorcos para gañar as autoestradas do soños.